

İSLAM TARİHİ II

DR. HALİDE ASLAN

Emeviler Dönemi İdari, Mali, Sosyal ve Kültürel Durum

Konular

*Emeviler Dönemi İdari, Mali, Sosyal ve Kültürel Durum.

Emeviler Dönemi İdari, Mali, Sosyal ve Kültürel Durum

Kaynaklar

*İrfan Aycan, Emevîler Dönemi Bilim Kültür ve Sanat Hayatı (M. Söylemez, R. Altınay, F. Erkoçoğlu ve Nizamettin Parlak ile birlikte), Ankara, 2003.

* Philip H. Hitti, (çev. Salih Tuğ), Siyasi ve Kültürel İslâm Tarihi (IV Cilt), İstanbul, 1968.

* Bahriye Üçok, İslâm Tarihi Emeviler- Abbasiler, Devlet Kitapları, Ankara, 1979

Emeviler Dönemi İdari, Mali, Sosyal ve Kültürel Durum

Kaynaklar:

*Emeviler Dönemi İdari, Mali, Sosyal ve Kültürel Durum.

Ödev:

Bahaüddin Varol, "Emeviler'in Hz. Ali ve Taraftarlarına Hakaret Politikası Üzerine", **İSTEM**, Yıl: 4, S. 8, 2006, s. 83-107.

Emeviler İdari Yapı

İdari Yapı

-Halife-Hilafet-Veraset

-Vezaret henüz yok

Haciblik var

Artık sadece bir divan yok çeşitli divan ve başkanlıkları var:

Divanül-Hatem: Halifenin mektuplarını yazıp gerekli yerlere gönderir

Divanür-Resail: Resmi Yazışmaları yürütür

Divanül-Harac: Mali işlerle ilgilenir.

Divanül-Berid: Posta ve İstihbarat

Divanül-Cünd: Askeri işler

Şurta Teşkilatı: Asayiş sağlardı, başlangıçta Kadiya bağlı idi, daha sonra ayrı bir kurum oldu.

Emeviler İdari Yapı

İdari Yapı

Vilayetler:

- Hicaz-merkezi Medine
- Irak-merkezi Kufe
- El-Cezire-Azerbaycan-İrminiyye
- Ifrikiyye
- Endülüs

Emeviler İdari Yapı

Askeri Yapı

- Hz. Ömer'in başlattığı askeri teşkilatlanmayı geliştirdiler
- Mecburi askerlik sistemini getirdiler
- Emevi ordusunu Divanü'l-Cünd idare ediyordu

Ordu:

- Mürtezika: Nizami ve daimi askerler, maaşlı idiler
- Mütetevvia:Cihadın faziletinden istifade etmek isteyen gönüllüler maaş almazlar, sadece ganimetten pay alırlar.
- İlk dönemlerde sadece Araplardan oluşmakta idi. Daha sonra mevali de askere alındı ve Bermeki İranlı ve Türk asıllı Müslümanlardan da askere alınanlar arttı.

Emeviler İdari Yapı

Askeri Yapı

Ordu

- Piyade: kılıç, kalkan ve mızrak taşırlardı
- Süvari: kılıç, kalkan, mızrak, savaş baltası, yay ve ok.
- Okçular
- Neffâtûn: Neft ateşini yakanlar
- Mühendisler
- İstihkacılar
 - Beşli tabya usulü (İranlılardan)
 - Savaş düzeni: Sağ kanat, sol kanat, süvariler (Öncü birlikler), Artçı birlikler
- Deniz birliklerine de çok önem verilmiştir.

Emeviler İdari Yapı

Adli Yapı

- Adliye işlerinde fakihler arasından seçilen hakimler görevlendirilirdi.
- Kadılık Teşkilatı: kadılar, dini meselelerle ilgili davalara bakardı.
- Hisbe Teşkilatı: muhtesipler, daha çok ahlaki ve asayişle ilgili durumları hallederdi, ayrıca çarı, Pazarları gıda maddelerini, ölçü ve tartıların doğruluğunu denetlerdi. (Emri bilma'ruf...)
- Mezalim mahkemeleri: mevki ve nüfuz sahibi kişileri haksızlık yapmalarını önlemek için kurulmuştur. Kadıların bakmaktan aciz kaldıkları davalara bakan bu üst mahkemeler, doğrudan halife veya umum vali veya onlara vekalet eden kadı'l-mezalim başkanlık ederdi. Bu mahkemelerdeki duruşmaların yapılabilmesi için muhafızlar, kadılar, fakihler, katipler, şahitler hazır bulunmalı idi.

Emeviler İdari Yapı

İlim ve Kültür

- Hz. Peygamber zamanında başlayan mescidlerdeki eğitim ve öğretim faaliyetleri bu dönemde arttı.
- Büyük camiler, dini ilimlerin öğretimi için kurulan ders halkalarıyla dolup taşardı.
- Mescitlerin yanında alimlerin evleri ve saray da önemli ilim müessesesi haline geldi.
- Okuma yazma öğretilen küttab denilen ilk mekteplerin sayısı arttı.
- Mescitlerde hocaların ihtisasına göre farklı dini ilimler okutulurdu
- Bu dönemde mescitlerde genç sahabiler ders vermekte idi.
- İlmi faaliyetler Medine, Mekke, Kufe, Basra, Dımeşk, Fustat şehirlerinde yoğunluk azandı.
- İlmi hareketin merkezinde ini ilimler vardı, İslam Tarihi ilmi de ilerledi. Tıp ve Kimya gibi ilimlerde tercüme faaliyetleri başladı.

Emeviler İdari Yapı

İctimâî ve İktisadi Hayat

- Toplum, Müslümanlar, Zimmîler ve Kölelerden oluşmakta idi.
- Müslümanlar da Arap Müslümanlar ve Arap olmayan Müslümanlardan (Mevali) oluşmakta idi.
- İslam topraklarına katılan bölgelerde İranlı, Berberi ve Türkler vardı. Bunlar da azatlı köleler ve Arap kabilelerinin himayesine girenlerden oluşmakta idi.
- Şii, Harici isyanlarına Mevali isyanları da zaman zaman eşlik etti.
- Zimmilere cizye karşılığı her türlü güvenlikleri sağlanmıştır.
- Bayramlara önem verilmiştir.
- Kıyafetlerde genellikle beyaz tercih edilmiştir. -Devletin balıca gelirleri Hz. Ömer dönemindekilerle aynı idi. Bu dönemde ilk İslam arasının basılması önemlidir.

Mimaride, Kudüs: Kubbetü's-Sahra
Şam:Ümeyye Camii